

ศึกษาและปฏิบัติธรรม

ครั้งที่ ๗๖ อินทริยสังวร ตอนที่ ๔

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔

อ.สุภีร์ ทুমทอง

อินทรียสังวร

๑. ความหมายของอินทรียสังวร
๒. ความสำคัญของอินทรียสังวร
๓. ประโยชน์ของการมีอินทรียสังวร
๔. โทษของการขาดอินทรียสังวร
๕. วิธีปฏิบัติอินทรียสังวร

๒. ความสำคัญของอินทรีสังวร

- ๒.๑ เป็นคำสอนภาคปฏิบัติ
- ๒.๒ เป็นข้อปฏิบัติถัดจากปาติโมกขสังวร
- ๒.๓ เป็นคุณธรรมเบื้องต้นของผู้มีปัญญา
- ๒.๔ เป็นอาหารของพรหมจรรย์
- ๒.๕ ทำให้สุจริต ๓ และธรรมะอื่นบริบูรณ์
- ๒.๖ เป็นพื้นฐานให้เกิดสมาธิ
- ๒.๗ ทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง

๓. ประโยชน์ของการมีอินทรียั้งวร

- ๓.๑ ทำให้กิเลสไม่ครอบงำ
- ๓.๒ ละความเดือดร้อนบางอย่างได้
- ๓.๓ ทำให้เป็นผู้อยู่ด้วยความไม่ประมาท
- ๓.๔ ทำให้มารไม่ได้โอกาส
- ๓.๕ ทำให้รักตัวเองอย่างถูกต้อง
- ๓.๖ อยู่อย่างมีความสุข
- ๓.๗ ปิดแผล กั้นเชื้อโรค
- ๓.๘ ทำให้ดำรงเพศนักบวชได้ตลอดชีวิต
- ๓.๙ อยู่ใกล้พระนิพพาน

๔. โทษของการขาดอิทธิยั้งวร

๔.๑ อกุศลวิตกรบกวณ

๔.๒ จะกลายเป็นผู้มัวเมาในกามคุณ

๔.๓ เร่าร้อนในอบายภูมิ

๕. วิธีปฏิบัติอินทรียสังวร

๕.๑ การเจริญอินทรีย์อันยอดเยี่ยมในอริยวินัย (๑)

กถณจ อานนท อริยสุต วินเย อนุตฺตรา อินฺทฺริยภาวนา โหติ ?
อิธานนท ภิกฺขุโน จกฺขุณา รูปี ทิสฺวา อุปฺปชฺชติ มนาปํ
อุปฺปชฺชติ อมฺนาปํ อุปฺปชฺชติ มนาปามฺนาปํ,
โส เอวํ ปชานาติ “อุปฺปนฺนํ โข เม อิํ มนาปํ อุปฺปนฺนํ
อมฺนาปํ อุปฺปนฺนํ มนาปามฺนาปํ, ตถจ โข สงฺขตํ โอปาริกํ
ปฏฺิจฺจสมุปฺปนฺนํ, เอตํ สนฺตํ เอตํ ปณฺีตํ ยทิตํ อุเปกฺขา”ติ.

ม.อ. ๑๔/๔๕๔ อินฺทฺริยภาวนาสูตฺร

๕.๑ การเจริญอิทธิยอำนาจอันยอดเยี่ยมในอริยวินัย (๒)

ตสฺส ตํ อุปปนฺหนํ มนาปํ อุปปนฺหนํ อมนาปํ อุปปนฺหนํ
มนาปามนาปํ นิรุชฺฌติ, อุเปกฺขา สณฺหาติ. เสยฺยถาปํ อานนฺท
จกฺขุมา ปุริโส อุมฺมิเลตฺวา वा นิมฺมิเลยฺย นิมฺมิเลตฺวา वा อุมฺมิเลยฺย.
เอวเมว โข อานนฺท ยสฺส กสฺสจि เอวํสีฆํ เอวํตฺวภูํ เอวํอุปฺปกสิเรน
อุปปนฺหนํ มนาปํ อุปปนฺหนํ อมนาปํ อุปปนฺหนํ มนาปามนาปํ นิรุชฺฌติ,
อุเปกฺขา สณฺหาติ. อयํ วุจฺจตานนฺท อริยสฺส วินเย
อนฺุตฺตรา อินฺทฺริยภาวนา จกฺขุวิญฺเญยฺเยสฺสุ ฐเปสฺสุ.

ม.อ. ๑๔/๔๕๔ อินฺทฺริยภาวนาสูตฺร

๕.๒ การเจริญอินทรีย์ของพระเสาะ

กถณฺจานนฺท เสโห โหติ ปาฎิปโท ?

อิธานนฺท ภิกฺขุโน จกฺขุณา รุปํ ทิสฺวา อุปฺปชฺชติ มนํ

อุปฺปชฺชติ อมณํ อุปฺปชฺชติ มนํปมณํ,

โส เตน อุปฺปนฺเนน มนํเปน อุปฺปนฺเนน อมณํเปน

อุปฺปนฺเนน มนํปมณํเปน อฏฺฐยฺยติ หรายฺติ ชิกฺขุจฺจติ.

โสเตน สทฺทํ สุตฺวา... ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา...

ม.อ. ๑๔/๔๖๐ อินทริยภาวนาสูตฺร

๕.๓ พระอริยเจ้าผู้เจริญอินทริย์แล้ว (๑)

กถณฺจานนฺท อริโย โหติ ภาวิตินฺทริโย ?

อิธานนฺท ภิกฺขุโน จกฺขุณา รุปํ ทิสฺวา อุปฺปชฺชติ มนํ

อุปฺปชฺชติ อมณํ อุปฺปชฺชติ มนํปมณํ,

โส สเจ อากฺขติ “ปฏิกฺกฺกุเล อปฺปฏิกฺกฺกุลสณฺณี วิหเรยฺยน”ติ,

อปฺปฏิกฺกฺกุลสณฺณี ตตฺถ วิหริติ.

ม.อ. ๑๔/๔๖๑ อินทริยภาวนาสูตฺร

๕.๓ พระอริยเจ้าผู้เจริญอินทรีย์แล้ว (๑)

สเจ **อากงขติ** “อปะปฏิกกุเล ปฏิกกุลสณฺธิ วิหเรยฺยน”ติ
ปฏิกกุลสณฺธิ ตตฺถ วิหฺรติ. สเจ **อากงขติ** “ปฏิกกุเล จ
อปะปฏิกกุเล จ อปะปฏิกกุลสณฺธิ วิหเรยฺยน”ติ, อปะปฏิกกุลสณฺธิ
ตตฺถ วิหฺรติ. สเจ **อากงขติ** “อปะปฏิกกุเล จ ปฏิกกุเล จ
ปฏิกกุลสณฺธิ วิหเรยฺยน”ติ, ปฏิกกุลสณฺธิ ตตฺถ วิหฺรติ.
สเจ **อากงขติ** “ปฏิกกุลลญจ อปะปฏิกกุลลญจ ตทฺภยํ อภินิวชเชตฺวา
อุเปกฺขโก วิหเรยฺยํ สโต สมฺปชาโน”ติ,
อุเปกฺขโก ตตฺถ วิหฺรติ สโต สมฺปชาโน.

ม.อ. ๑๔/๔๖๑ อินทริยภาวนาสูตฺร

๕.๔ องค์ธรรมหลักในการปฏิบัติ (๑)

สวนฺติ สพฺพธิ โสตา โสตานํ ก็ นินฺวารณํ (อิจฺจายสฺมา อชิโต)
โสตานํ สํวรํ พฺรหฺมิ เกน โสตา ปิถิยฺเย.

ยานิ โสตานิ โลกสฺมิ สติ เตสํ นินฺวารณํ (อชิตาติ ภควา)
โสตานํ สํวรํ พฺรหฺมิ ปญฺญาเยเต ปิถิยฺเย.

บุ.สุ. ๒๕/๑๐๔๑-๒ อชิตมาณวกปัญหา

๕.๔ องค์ธรรมหลักในการปฏิบัติ (๒)

กตโม เอโก ฌโม พหุกาโร.

อปฺปมาโท กุสเลสุ ฌมฺเมสุ.

อโย เอโก ฌโม พหุกาโร.

ที.ปา. ๑๑/๓๕๑ ทสุตตรสูตร

๕.๔ องค์ธรรมหลักในการปฏิบัติ (๔)

กตเม เทว ฌมา พหุการา.

สติ จ สมฺปชฌณณจ.

อิเม เทว ฌมา พหุการา.

ที.ปา. ๑๑/๓๕๒ ทสุตตรสูตร

๕.๔ องค์ธรรมหลักในการปฏิบัติ (๓)

ฉนฺทมูลกา สพฺเพ ธมฺมา, มนสิการสมุทฺทา สพฺเพ ธมฺมา,
ผลฺลสสมุทฺยา สพฺเพ ธมฺมา, เวทนาสมุทฺตา สพฺเพ ธมฺมา,
สมาธิปมฺขา สพฺเพ ธมฺมา, สตาธิปเตยฺยา สพฺเพ ธมฺมา
ปญฺญตฺตฺรา สพฺเพ ธมฺมา, วิมุตฺตีสารา สพฺเพ ธมฺมา
อมโตะคธา สพฺเพ ธมฺมา, นิพฺพานปริโยสานา สพฺเพ ธมฺมา
องฺ.ทสก. ๒๔/๕๘ มุลกสูตร

๕.๔ องค์ธรรมหลักในการปฏิบัติ (๕)

อปีลาปนลกฺขณา สติ

อสมฺโมสนรสา

อารกฺขปจฺจุปฏฺฐานา วิสยาภิมุจฺฉีภาวปจฺจุปฏฺฐานา วา
ถิรสนฺยุตฺตปทฺฐานา กายาทิสฺตีปฏฺฐานปทฺฐานา วา
อฏฺฐสาธินิ. ฌมฺมสงฺกณีวณฺณนา

สวัสดีครับ

